

UKRAINAS VALSTS VALODAS TIESĪBSARGS

LINGVOCĪDAM STOP. XI laidiens

Ukrainu valoda ir viena no izšķirīgām ukraiņu nācijas iezīmēm. Krievija vairāku gadsimtu garumā mērķtiecīgi centusies to iznīcināt (ir noticis lingvocīds); tas ir neapstrīdams vēsturisks fakts.

Lingvocīds konsekventi tiek īstenots kā daļa no ukraiņu genocīda, ko Krievija veic īslaicīgi okupētajās teritorijās. Ukrainu valoda kā nozīmīgs nacionālās identitātes un valstsveides faktors ir viens no Krievijas galvenajiem mērķiem karā pret Ukrainu.

Lingvocīda aktus Ukrainā vienmēr pavada draudi, iebiedēšana, fiziska spēka lietošana, psiholoģisks spiediens, brīvības ierobežošana, nolaupīšana, spīdzināšana, slepkavības un citi noziegumi pret ukraiņiem. Okupācijas administrāciju uzdevumā nereti tiek izdoti un izplatīti noziedzīgi juridiski lēmumi un dokumenti, kuros atrodami pierādījumi lingvocīdam pret ukraiņu valodu.

Ukrainas valsts valodas tiesībsargs cer, ka visi okupantu noziegumi, ieskaitot ar lingvocīdu saistītos nodarījumus, tiks pienācīgi dokumentēti, izmeklēti un nodoti tiesai. Noziedzniekiem jātiek identificētiem un sodītiem.

Lai to panāktu, Ukrainas valsts valodas tiesībsargs Tarass Kremins ir aicinājis ukraiņus un starptautisko sabiedrību ziņot par visiem gadījumiem, kad noticis lingvocīds (jebkāda okupantu vai to pakalpiņu rīcība, kuras mērķis ir diskriminēt vai vajāt ukraiņus valodas dēļ, vardarbīga ukraiņu valodas izspiešana no publiskās telpas un lietojuma sabiedrībā, ukraiņu valodas vietā uztiējot krievu valodu).

☎ Tālruna numurs: +380 635561279

✉ Elektroniskā pasta adrese:
stoppinguacide@gmail.com

Rūpīgi dokumentētiem pret ukraiņu valodu notikuša lingvocīda aktiem būs liela nozīme, uzsākot noziedznieku kriminālvajāšanu un tos tiesājot.

Vēršam uzmanību uz šiem Ukrainas valsts valodas tiesībsarga paziņojumiem un citiem faktiem saistībā ar genocīdu pret ukraiņu valodu.

8. janvāris

Zināms kāds sirdi plosošs stāsts par Mariupoles pusaudzi, ko krievi deportēja uz Maskavu un kam aizliedza runāt ukraiņiski. [16 gadu vecajam Serhijam tika aizliegts runāt ukraiņu valodā](#), taču viņš bija gatavs cīnīties par atgriešanos dzimtenē.

Karš Ukrainā norisinās ne tikai kaujas laukā. Krievi kopš 2022. gada februāra pastāvīgi nelikumīgi pārved bērnus no Ukrainas uz Krievijas Federāciju – desmit mēnešu laikā okupanti, iespējams, nolaupījuši un deportējuši vairākus simttūkstošus ukraiņu bērnu.

Foto: „Associated Press”

16. janvāris

„Ukraiņu valodas attīstību var apturēt vienīgi krievu tanki Hreščatikā,” tā intervijā *Radio France Internationale* teic valodas politikas speciālists Tarass Marusiks. Kā liecina Kijivas Starptautiskā socioloģijas institūta dati, [gandrīz puse ukraiņu ikdienas dzīvē lieto tikai valsts valodu](#). Pēdējo piecu gadu laikā ukraiņu valodā runājošo ukraiņu skaits pieaudzis par septiņiem procentiem. Krieviski runājošo ukraiņu proporcija šajā laikā samazinājusies par 11 procentiem.

16. janvāris

[Krievija jau gadu simtiem ir centusies iznīcināt ukraiņu valodu, kultūru un tradīcijas](#). Padomju varas iestādes īstenoja represijas pret ukraiņu politiķiem un kultūras darbiniekiem, viņus izsūtot vai nogalinot, lai nepieļautu, ka tie vairo ukraiņu valodas vārdus. Padomju režīma terora apstākļos ukraiņu valodai un kultūrai atlika vienīgi paslēpties dziļi ukraiņu ģimenēs. Vietām tradīcijas saglabājās, citur – tika aizmirstas. Tāpat notika ar ukraiņu leksiku. Valodniece Orisja Demska-Kuļčicka veido Represēto vārdu reģistru. Viņa norāda, ka padomju vara ne tikai

mainījusi ukraiņu vārdus pret krievu ausij tīkamākiem, bet arī izskaudusi krievu valodā neatrodamus priedēkļus un piedēkļus.

23. janvāris

Īslaicīgi okupētajā Luhanskas apgabalā [skolu bibliotēkām pavēlēts izņemt no krājuma](#) vairāk nekā 300 veidu tekstus: šajā sarakstā ir daiļliteratūra, grāmatas par vēsturi, biogrāfijas un esejas, kuru saturs saistīts ar Ukrainu. Ieteikts izņemt arī literatūru par holodomoru Ukrainā, mācību grāmatas un uzziņu materiālus par Ukrainas vēsturi, bērnu un pusaudžu komiksus, literatūru, kas „propagandē eiropiešu dzimtes vērtības”, pēc 2014. gada izdotu publicistiku, grāmatas no sērijas „Ievērojami ukraiņi”, daiļliteratūru par „jaunāko laiku vēstures notikumiem” Ukrainā un Donbasā utt.

30. janvāris

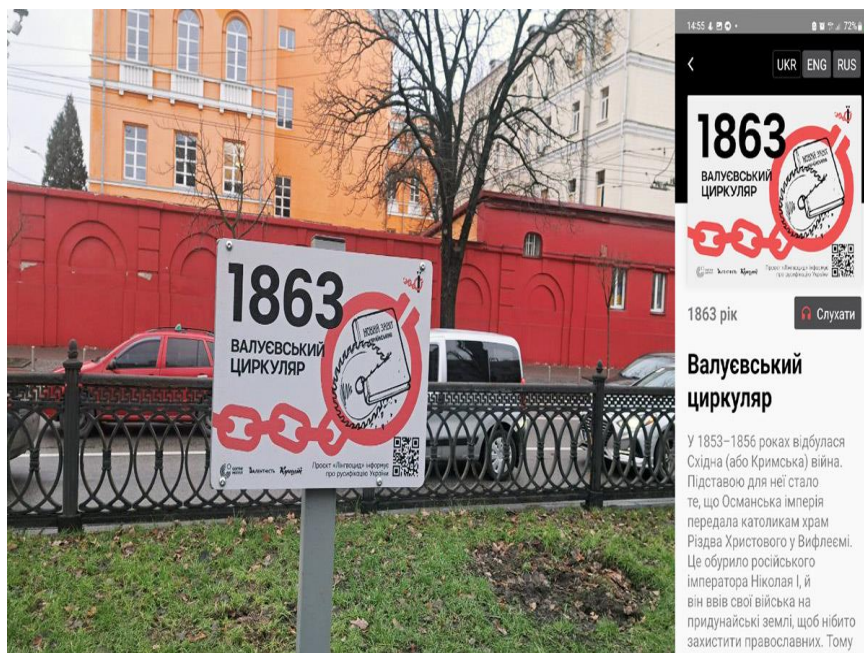
[Kremlis ir aizguvis padomju un nacistu režīma paņēmienu „zini, kā”](#), lai iedzīvotāji pakļautos un ticētu, ka agresija pret Ukrainu ir pamatota un norisinās atbilstoši plānam. Tiek lietota īpaša leksika – nevis „karš”, bet „specoperācija”, nevis „sprādziens”, bet „paukšķis”, nevis „atkāpšanās”, bet „pārgrupēšanās”, nevis „zaudēta kontrole pār Čūsku salu”, bet „labas gribas žests”... Krievu propagandas medijos tiek plaši izmantoti šie un daudzi citi vārdi un frāzes.

31. janvāris

Novembrī Kijivas ielās, autobusu pieturās, pie valsts ēkām un vēsturiskiem namiem sāka parādīties melnbalti sarkanās zīmes ar kvadrāt kodu. [Tās ir daļa no projekta „Lingvocīds”](#), kas izveidots, lai kijiviešiem izstāstītu ukraiņu valodas apspiešanas un aizliegšanas vēsturi.

31. janvāris

Tiek izplatīta informācija, ka [Padomju Savienībā ukraiņu valoda nebūt neesot tikusi pazemota](#), bet, gluži pretēji, veikta piespiedu ukrainizācija. Kā piemērs tiek demonstrēts laikraksta *Priazovskij Proletarij* raksts par to, kā Mariupoles skolotāji bijuši spiesti iet „ukrainizācijas kursus”, kuros viņiem bijis „jāmācās ukraiņu valoda un jāiepazīstas ar ukraiņu tautas kultūru un dzīvi”. Taču tā ir manipulēšana ar informāciju. No 1923. gada līdz 1932. gadam Ukrainas Padomju Sociālistiskajā Republikā patiešām tika īstenota „ukrainizācijas” politika, taču tās pamatmērķis bija nostiprināt lielinieku varu reģionā. Turklāt jau divdesmito gadu beigās sākās ukraiņu inteliģences vajāšana, un trīsdesmitajos ukraiņu inteliģence bija gandrīz pilnībā iznīcināta.

Plāksne, kurā stāstīts par t. s. Valujeva cirkulāru (publicēts 1863. gada 18. jūlijā) – Krievijas Impērijas iekšlietu ministra Pjotra Valujeva slepeno apkārtrakstu, kurā vietējām cenzūras iestādēm tika pavēlēts lielā mērā apturēt „mazkrievu”, proti, ukraiņu, valodā sarakstīto grāmatu izdošanu. Pilnībā tika aizliegts publicēt reliģiska rakstura literatūru un mācību grāmatas; daiļliteratūru pagaidām drīkstēja izdot.

6. februāris

Īslaicīgi okupētajā [Luhanskas apgabalā „mācību process” kopš 1. septembra rit atbilstoši „Krievijas standartiem”](#) un pēc Krievijā izdotām mācību grāmatām. Stundas krievu valodā lielākoties vada vietējie skolotāji. Ukrainu valodai un literatūrai okupācijas varas iestādes mācību programmā atstājušas divas stundas nedēļā.

Krievijas mācību grāmatas īslaicīgi okupētās Svatoves skolās. Foto: „Telegram/Svatovo.News”

8. februāris

Īslaicīgi okupētajās teritorijās okupanti sagrābuši Ukrainas augstskolu telpas [un radījuši savas mākslīgās izglītības iestādes bez studentiem](#). Lielākā daļa studentu nav uzsākuši „studijas” propagandas centros, kuros viņi diploma vietā saņemtu neviena neatzītu papīru. Ienaidnieki pat atceļojuši iestājesāmenus un „studiju” maksu, tomēr arī tas nav līdzējis studentu piesaistē.

12. februāris

[„Krievijas valdībai jāaizliedz uz Krieviju atvestajiem un turp deportētajiem bērniem runāt ukraiņiski.”](#) Šādu uzskatu paudis Tautu draudzības universitātes Krievijas vēstures katedras docents Boriss Jakimenko. Propagandists apgalvo, ka bērni aktīvi kontaktējoties un sazinoties ukraiņu valodā. Tāda izrīcība, uzsvēris B. Jakimenko, apdraud pašreizējo Krievijas režīmu.

16. februāris

„[Uzņēmējdarbības joma nedrīkst komunicēt krieviski](#), jo šī valoda asociējas ar slepkavām,” tā sacījis *Monobank* līdzīpašnieks Olehs Horohovskis. „Man lūzums notika, kad ieraudzīju, ka orki ir nomainījuši burtus Mariupoles nosaukuma zīmē. Es beidzot atskārtu, ka tas ir nevis valodas, bet diferenciācijas jautājums. Viņiem tas ir tik principiāls, un ļoti savādi, ka tas nav principiāls mums.”

19. februāris

Īslaicīgi okupētajā Mariupolē [krievu iebrucēji no Azovas Valsts universitātes bibliotēkas krājuma izmet grāmatas](#). Par to savā *Telegram* kanālā ziņojusi Mariupoles dome. „Pēc tam grāmatas tiks

iznīcinātas. Viss ir kā pie nacistiem toreiz, kad pilsētu Otrā pasaules kara gados bija okupējuši vācieši. Krievi izrādījušies labi mācekļi,” raksta pilsētas dome.

21. februāris

„Īslaicīgi okupētajās teritorijās īstenoto lingvocīdu mēs nemitīgi uzsveram kā faktu, kam starptautiskajām un mūsu pašu valsts cilvēktiesību institūcijām un tiesībsargājošajām iestādēm jāpievērš uzmanība. Visa pasaule zina to, ka [krievu noziedznieki dedzina grāmatas, no izglītības procesa iznīdē ukraiņu un Krimas tatāru valodu](#), izved, pazemo un slepkavo skolotājus... Tā ir ukraiņu tautas genocīda daļa,” Ukrainas valsts valodas tiesībsargs Tarass Kremins norādījis preses konferencē „Dzimtā valoda – vienotības māte”, kas bija veltīta Starptautiskajai dzimtās valodas dienai 21. februārī.

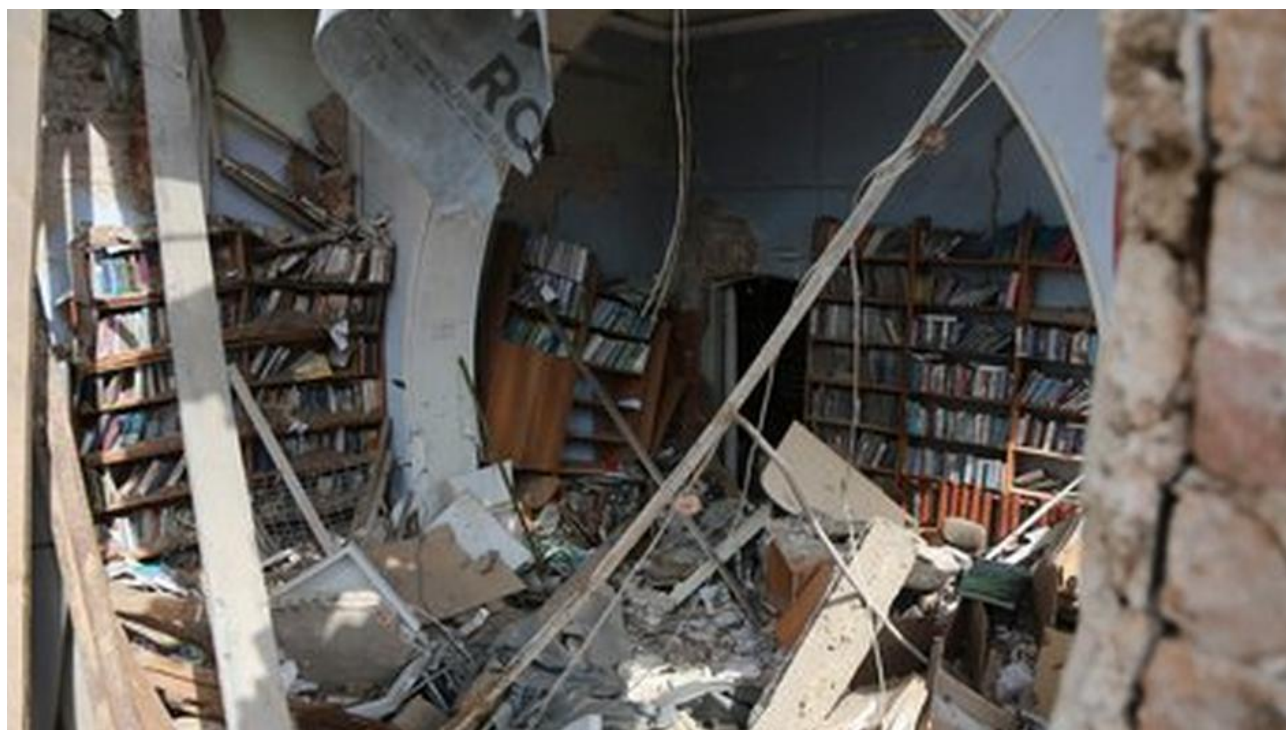

Foto: UNIAN

21. februāris

Starptautiskā dzimtās valodas diena: [septiņi fakti par pārkrievošanas neveiksmi Ukrainā](#). Cīņai par ukraiņu valodas saglabāšanu un atzīšanu ir sava vēsture, un pēc Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā tā ir nonākusi principiāli jaunā līmenī. [Portāls New Voice](#) sniedz socioloģiskus datus, kas liecina, ka Krievijas karš pret Ukrainu pārkrievošanai valstī ir licis ciest pilnīgu neveiksmi.

21. februāris

Līdz ar krievu armijas pilna mēroga iebrukumu Ukrainā [Krievijas varas iestādes aktivizējušas pūliņus ideoloģiski „pāraudzināt” tos ukraiņu bērnus](#), kas tagad atrodas īslaicīgi okupētajās teritorijās, ziņo pētnieki un cilvēktiesību aizstāvji. Viņi apliecina, ka Krievija, dēvējot to par humānu misiju, šos bērnus izved uz anektēto Krimu un Krieviju, kur organizē tiem „pāraudzināšanas nometnes”.

Bērni Simferopoles 44. skolas aktu zālē Krievijas himnas atskaņošanas laikā.

1. marts

Ukrainu valoda īslaicīgi okupētajās teritorijās tiks mācīta pēc īpašas mācību grāmatas – lai bērnos formētu „Krievijas tradicionālās vērtības”. Kā liecina attiecīgais valsts līgums, [Krievijā tiek izstrādāta ukraiņu valodas mācību grāmata, kas domāta skolām okupētajās teritorijās](#). Grāmata paredzēta piekto līdz devīto klašu audzēkņiem, taču tikai tiem, kas nolēmuši turpināt mācības ukraiņu valodā. Tehniskajā uzdevumā norādīts, ka mācību grāmatai „jāformē audzēkņos Krievijas tradicionālās vērtības, kas atspoguļo savdabīgo garīgo, vēsturisko un kulturālo daudznacionālās Krievijas tautas attīstību, vēsturisko atmiņu un paaudžu pēctecību, Krievijas tautu vienotību, cildenas morālās jūtas, garīgā virsroku pār materiālo, ģimenes tradīcijas”.